

Valsts normatīvo aktu regulējuma ietekme uz Latvijas meža resursu apsaimniekošanas ekonomisko efektivitāti

LLU Meža fakultātes profesors
Dr.silv. Dagnis Dubrovskis

Eiropas Savienības meža stratēģija (2014-2020)

- Stratēģijas mērķis ir nodrošināt ilgtspējīgas meža apsaimniekošanas principus, nodrošinot daudzfunkcionālu un sabalansētu attīstību un efektīvu resursu izmantošanu. Stratēģija pasvīturo meža apsaimniekošanas lomu Eiropas Savienības prioritāro mērķu sasniegšanā šādos virzienos:
- ES lauku attīstības politikā
- Ekosistēmu pakalpojumu sniegšanā
- Ilgtspējīgas izaugsmes un darbavietu nodrošināšanā lauku apvidos

Meža ilgtspējīgas apsaimniekošanas vadlīnijas

Agenda 21 un Agenda 2030

- Agenda 21 – vispasaules rīcības plāns;
- Zemes izmantošana un resursu politika;
- Agenda 2030 - ANO ilgtspējīgas attīstības mērķi;
- 17 konkrēti mērķi un 169 apakšmērķi;
- Veicināt visu veidu mežu ilgtspējīgas pārvaldības īstenošanu.

Helsinku rezolūcija

- Pieņemta 1993.gadā;
- Iemesls izstrādei - vadlīniju nepieciešamība valstīm ar pārejas ekonomiku;
- Mērķis - meža un tā zemju pārvaldīšana tā, lai saglabātos bioloģiskā daudzveidība, produktivitāte, atjaunošanās spēja, vitalitāte un spēja veikt ekoloģiskās, ekonomiskās un sociālās funkcijas.

Meža ilgtspējīgas apsaimniekošanas vadlīnijas attiecībā uz bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu

Normatīvie akti

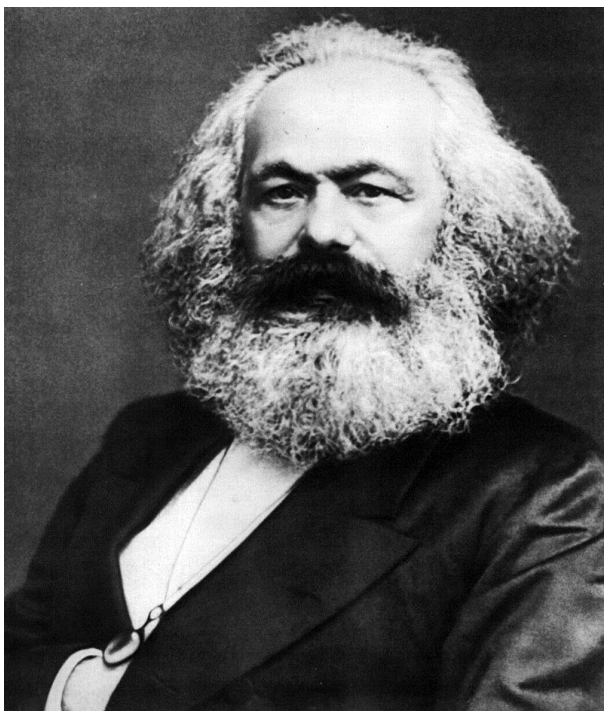
- ES valstu kopīgs aizsargājamo teritoriju tīkls;
- ES direktīvas – **Putnu direktīva un Biotopu direktīva**;
- Atšķirīgi aizsardzības un apsaimniekošanas režīmi – no minimāliem ierobežojumiem līdz pilnīgam saimnieciskās darbības aizliegumam.

ES bioloģiskās daudzveidības stratēģija

- ES rīcības plāns līdz 2021. gadam;
- 6 uzdevumi, ar kuriem pievēršas bioloģiskās daudzveidības izzušanas cēloņiem;
- Uzdevuma izpildei - konkrētā termiņā paveicamu darbību kopums;
- Risināti bioloģiskās daudzveidības zuduma globālie aspekti.

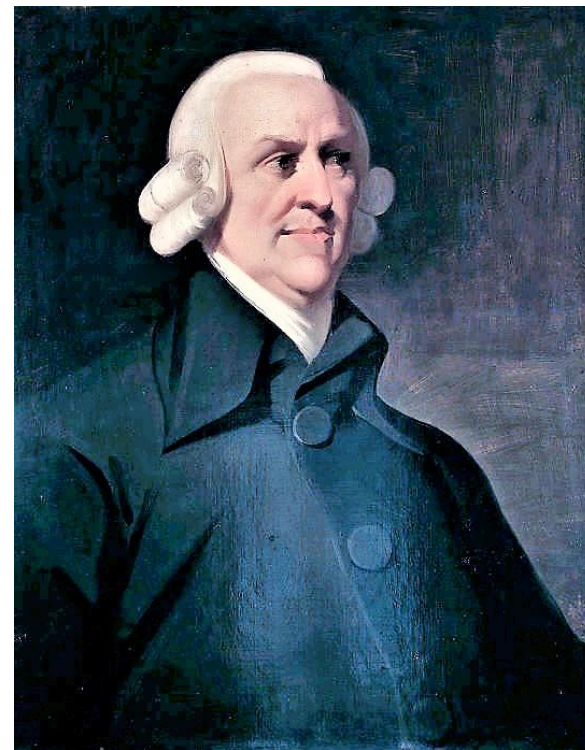
Saimnieciskās darbības pārmērīga ierobežošana samazina meža īpašuma vērtību un saimnieciskās darbības ekonomisko efektivitāti. Tā var atstāt negatīvu ietekmi uz bioloģiskās daudzveidības saglabāšanos!

Kārlis Heinrihs Markss (1818.-1883) bija ebreju izcelsmes vācu filozofs, žurnālists, politekonomists un revolucionārs. Savus darbus veltījis sabiedrības un ekonomisko procesu analīzei. Pamatojoties uz Marksa idejām par ražošanas apstākļu lomu sabiedrības un indivīda attīstībā, veidojās marksisma tradīcija sabiedriskajās zinātnēs.

https://lv.wikipedia.org/wiki/K%C4%81rlis_Markss

Ādams Smits (1723.-1790.) bija skotu ekonomists un filozofs, ekonomiskā liberālisma pamatlicējs. Ādams Smits uzskatīja, ka sabiedrība ir pašregulējoša sistēma, kuras atsevišķās daļas ar ekonomisko spēku palīdzību darbojas strādājot kopējam labumam.

https://lv.wikipedia.org/wiki/%C4%80dams_Smits

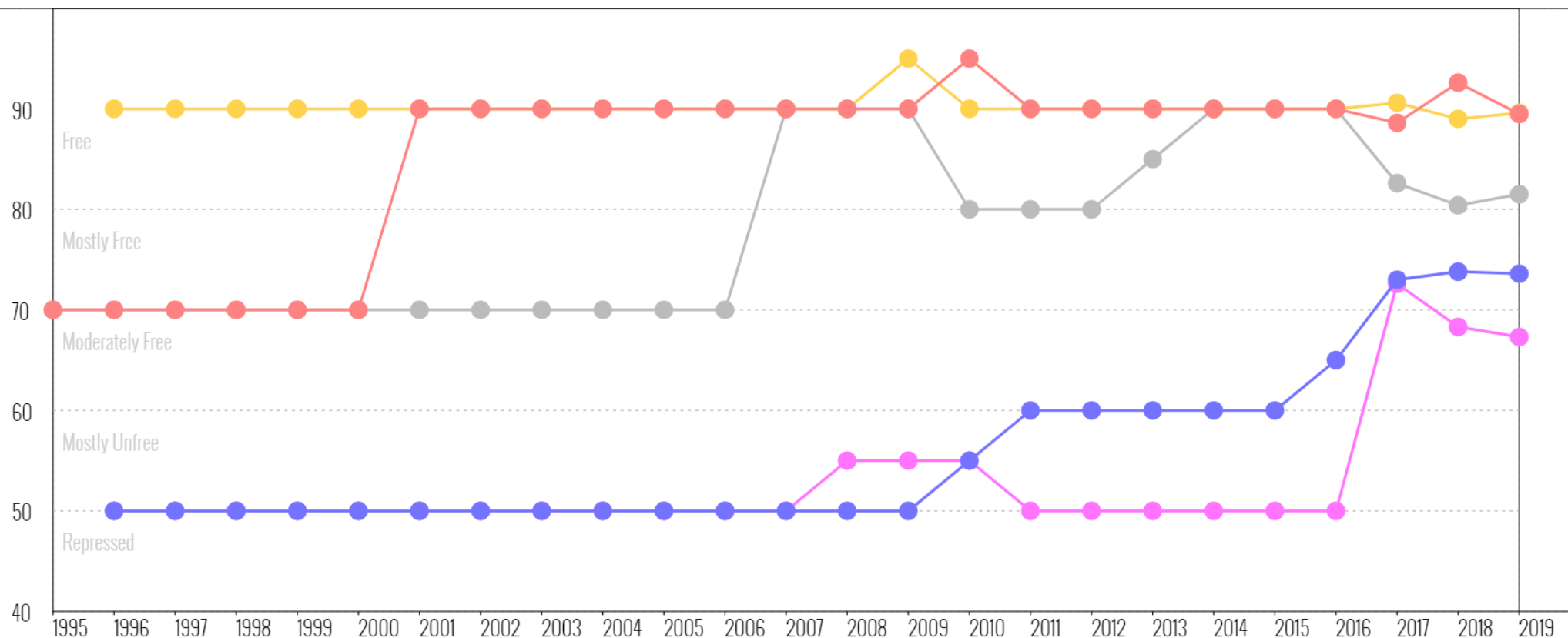
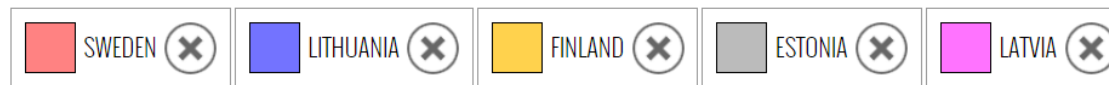
Regulētais tirgus	Brīvais tirgus
• Valsts pilnīga kontrole pār resursiem • Ierobežotas personu brīvības • Ierobežotas īpašumtiesības	• Valsts minimāla iejaukšanās brīvā tirgus procesā • Personu brīvības netiek ierobežotas • Īpašumtiesības netiek ierobežotas

EKONOMIKSĀS BRĪVĪBAS INDEKSS (ĪPAŠUMA TIESĪBAS)

2019 INDEX OF
ECONOMIC FREEDOM

© 2019 by The Heritage Foundation.

PROPERTY RIGHTS

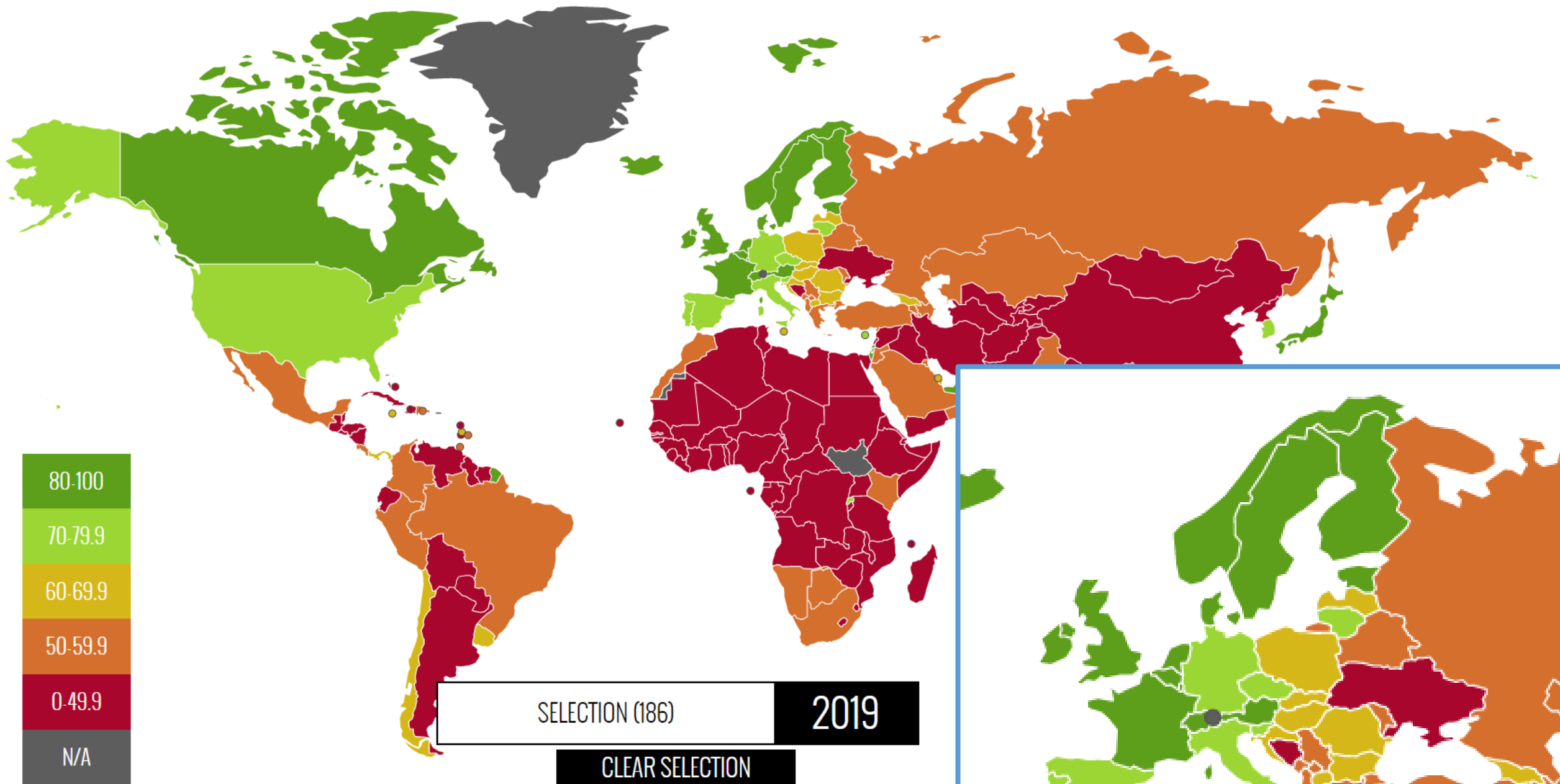
○ INCLUDE WORLD AVERAGE

VIEW FIGURES

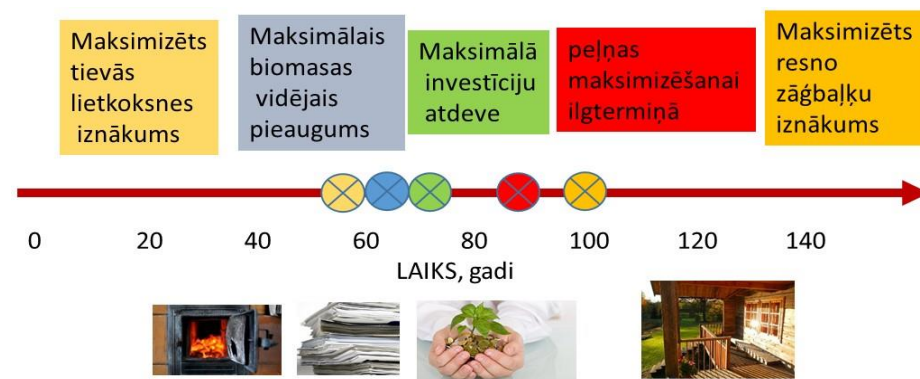
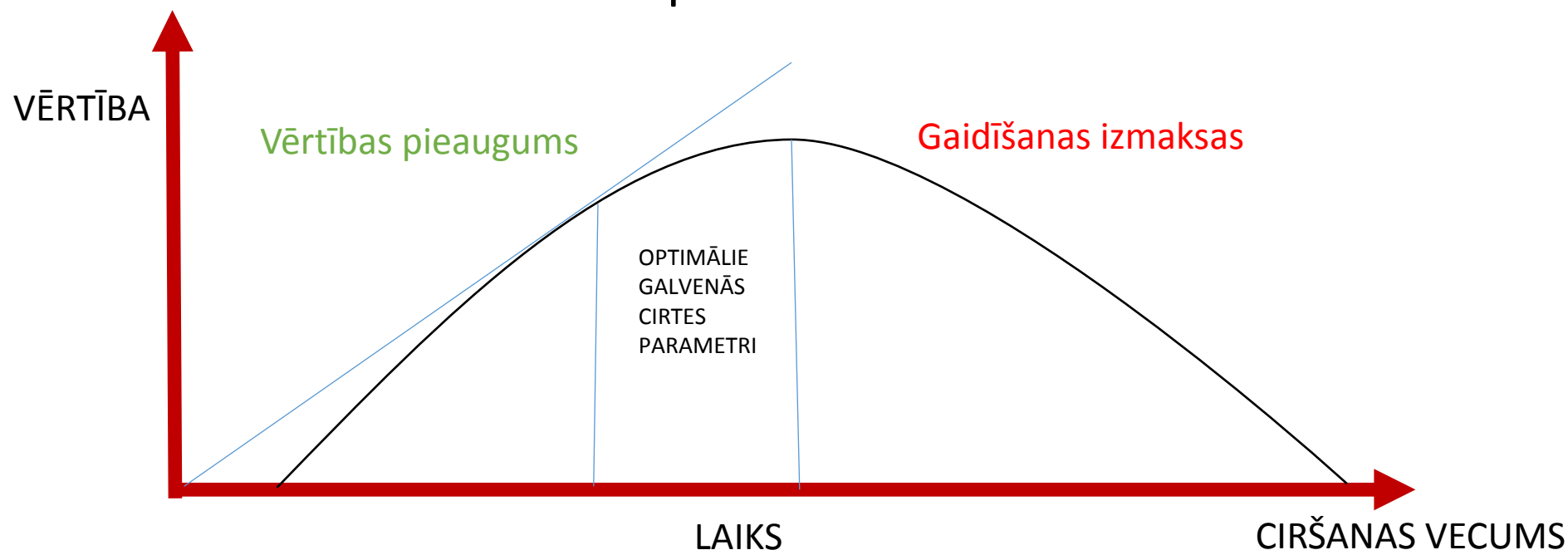
EMBED THIS GRAPH

EXPORT THIS GRAPH

<https://www.heritage.org/index/about>

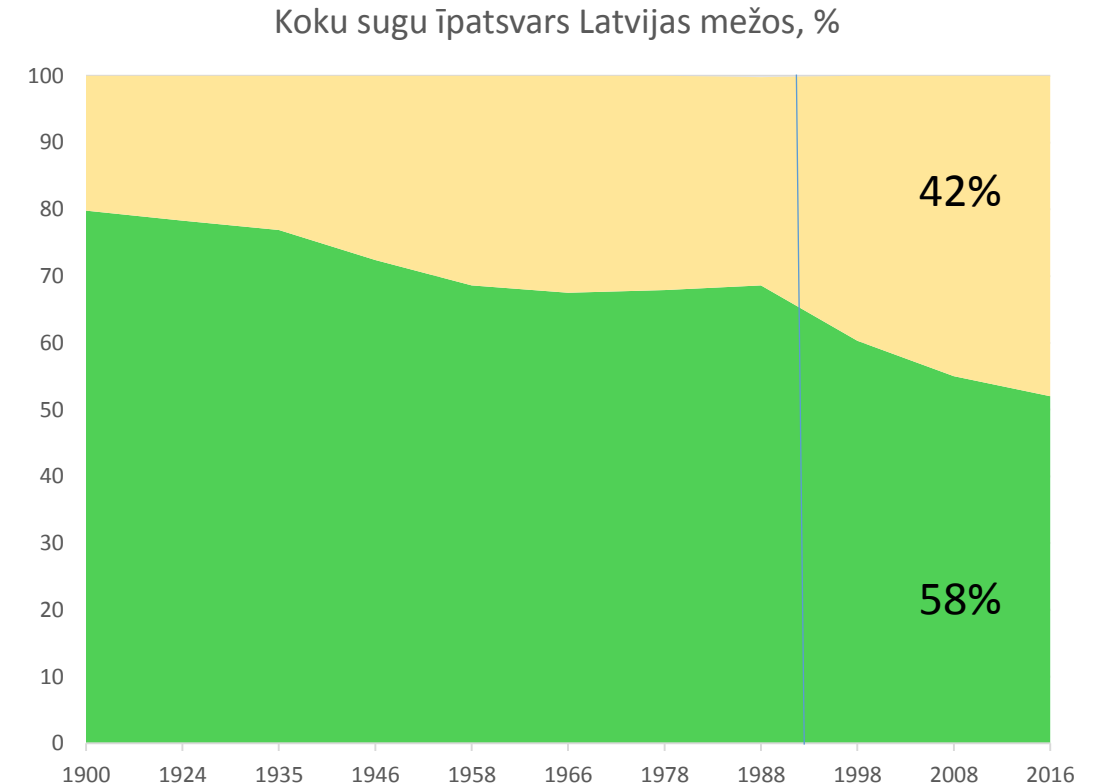
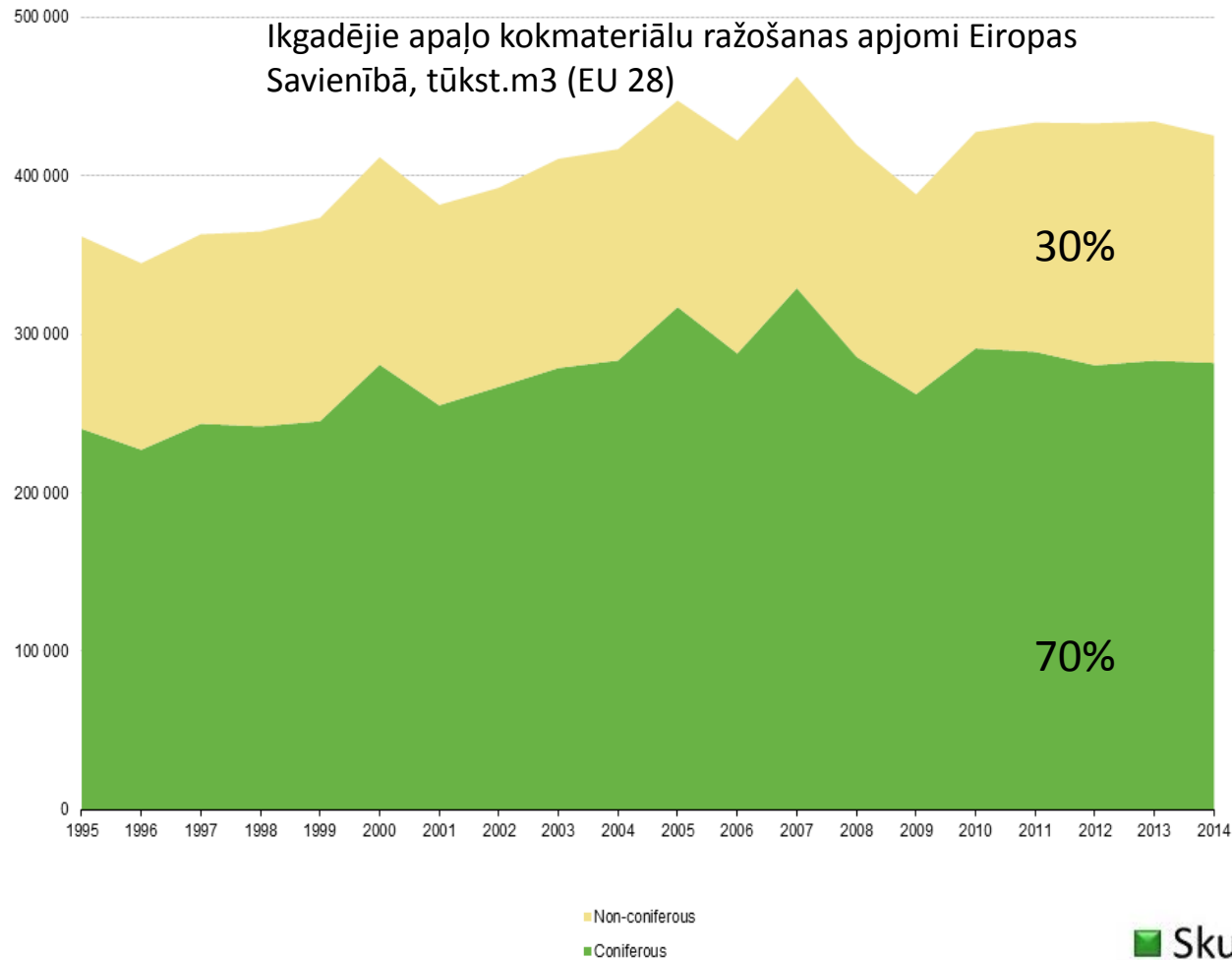
Meža īpašnieku izvēles brīvība-optimālais galvenās cirtes izpildes laiks

Optimālais galvenās cirtes vecums, atbilstoši meža apsaimniekošanas mērķim, priede III bonitāte

Latvijas mežsaimniecības izaicinājumi un
risinājumi:

Ikgadējie apaļo kokmateriālu ražošanas apjomi Eiropas Savienībā, tūkst.m3 (EU 28) un koku sugu īpatsvars Latvijas mežos, %

(*) Estimates. 2011: provisional.
Source: Eurostat (online data code: for_remov)

■ Skuju koki

■ Lapu koki

A. Vasilevskis LV valsts mežu apsaimniekošana, 44lpp

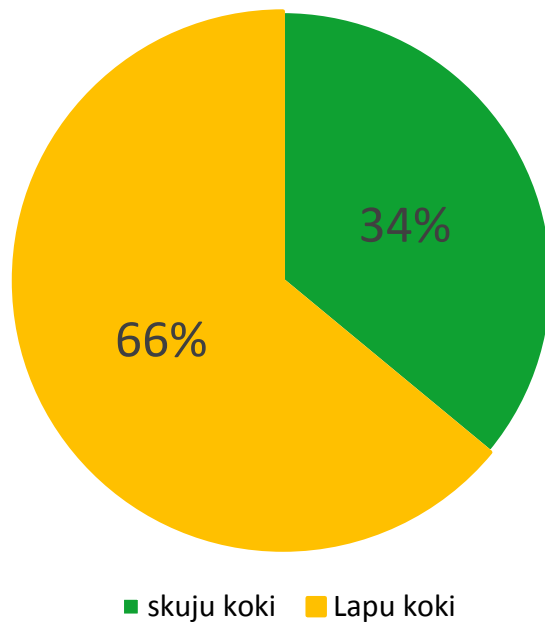
J. Kronitis Mežkopja rokasgrāmata, 23lpp.
par valsts mežiem

Latvijas, PSR mežsaimn. Un me.zr.upn. Apskats, 8 lpp
gadagramata 1990, 84 lpp

Z. Saliņš Meža izmantošana Latvijā, 264.lpp. VMD dati, Valsts statistikas
VMD dienesta dati
Meža nozare skaitļos un faktos 2018

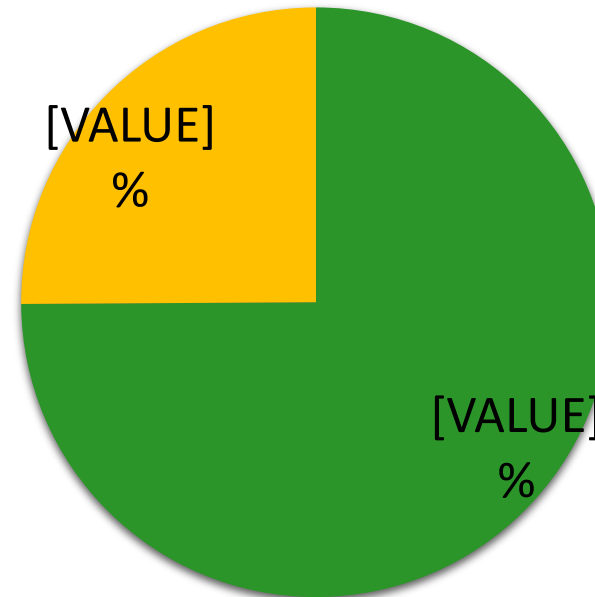
Meža atjaunošana un pieprasījums pēc koksnes Latvijā

Atjaunojamās koku sugas izvēle
2017.gadā, valstī kopā, %

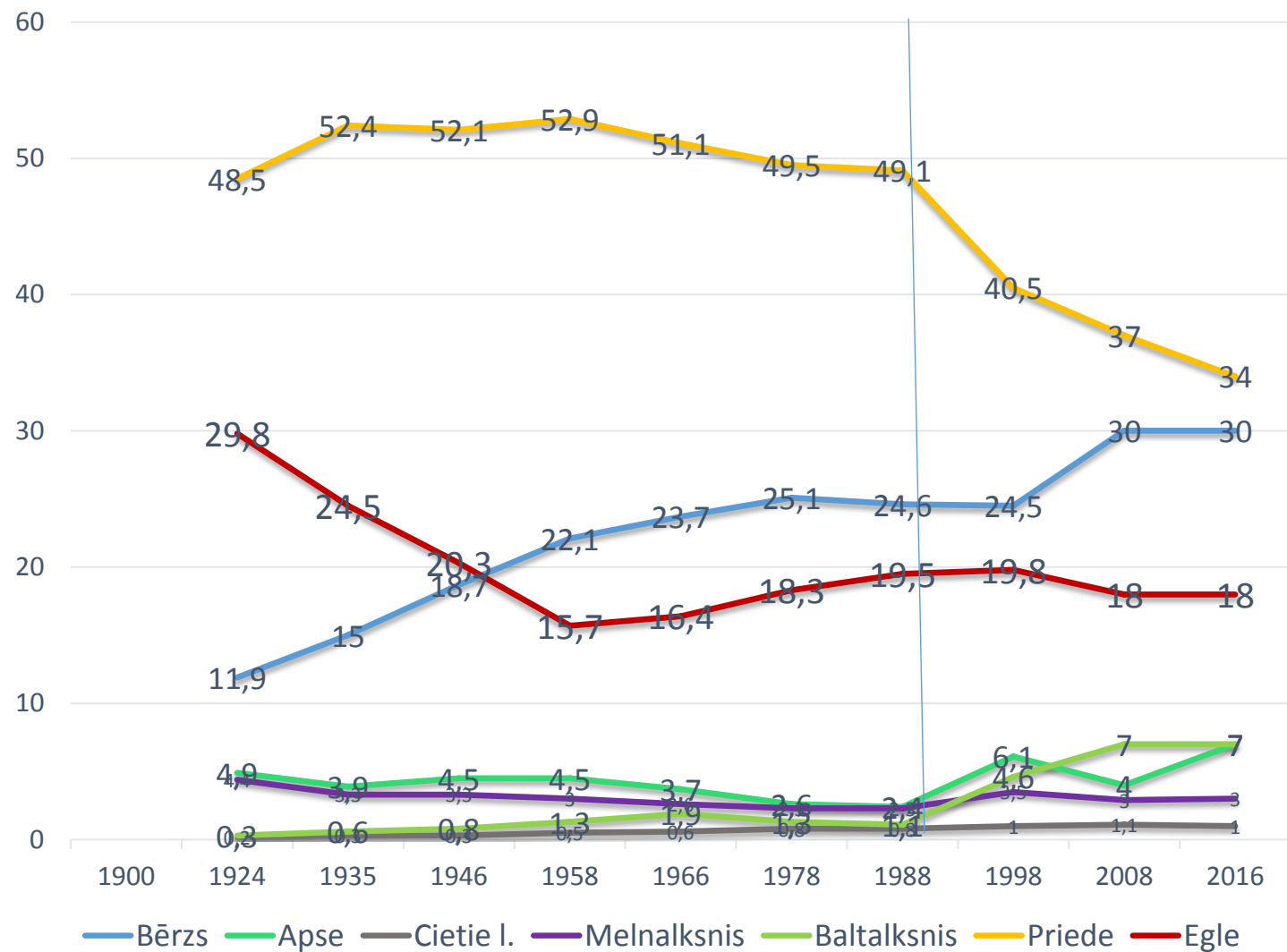
VMD dati

Pieprasījums pēc koksnes resursiem Latvijas
koksnes pirmapstrādes uzņēmumos, %

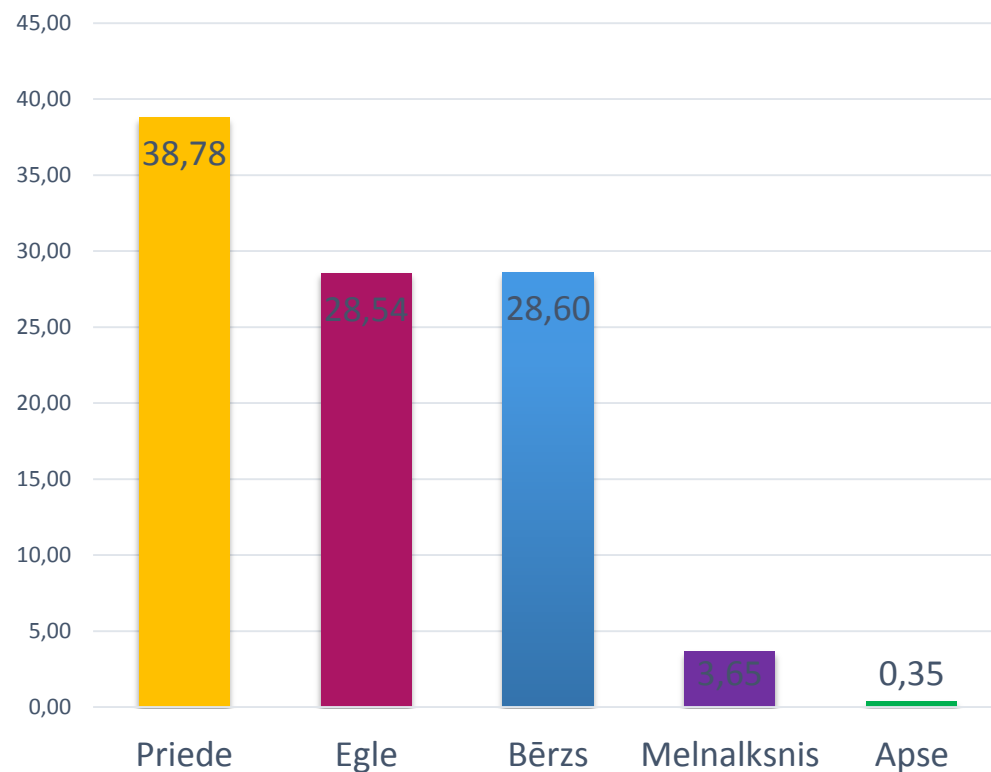

Avots: Valsts pētījumu programma VPP-5 (NatRes) projekts Nr. 2
„Jauni produkti un inovatīvas meža apsaimniekošanas, meža koksnes un nekoksnes
produktu ražošanas tehnoloģijas, racionāli izmantojot meža resursus un būtiski palielinot
produkcijas pievienoto vērtību”

Koku sugu īpatsvars Latvijas mežos, % (pēc valdošās sugas)

No ekonomiskā viedokļa optimālais Latvijas meža koku sugu īpatsvars atbilstoši augšanas apstākļu tiem, % (pēc valdošās sugas)

Latvijas
Lauksaimniecības
universitāte

**Latvijā uzkrājušās
saimnieciski
mazvērtīgas
pieaugušo un
pāraugušo mīksto
lapu koku (Apse,
Baltalksnis) audzes
81.16milj.m³ 312.77 tk.
ha kopplatībā (10% no
meža zemju
kopplatības)**

40 gadīgas
mežaudzes krāja 100
m³/ha
Meža rente 20
eur/ha gadā.
Augošu koku vērtība
800 eur/ha

40 gadīgas mežaudzes
krāja 200 m³/ha
Meža rente 100
eur/ha gadā.
Augošu koku vērtība
4000 eur/ha

NORMATĪVO AKTU MODERNIZĀCIJA

1990 1991 1992 1993 1994 1995 1996 1997 1998 1999 2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017

Zviedrija
Mežu platība
62%

Igaunija
Mežu platība
49%

Somija
Mežu platība
60%

No četrām Eiropas mežu lielvalstīm Latvija ir vienīgā valsts, kura vēl nav modernizējusi normatīvos aktus, tādā veidā zaudējot konkurētspēju.

Vai varam mežu audzēt ekonomiski efektīvāk un paaugstināt mūsu konkurētspēju pasaules tirgū?

Priede

Egle

Bērzs

Zviedrija

Somija

Igaunija

Latvija

Nav noteikts

Nav noteikts

Nav noteikts

Nav noteikts

Nav noteikts

Nav noteikts

26cm

29cm

22-26cm

25-27cm

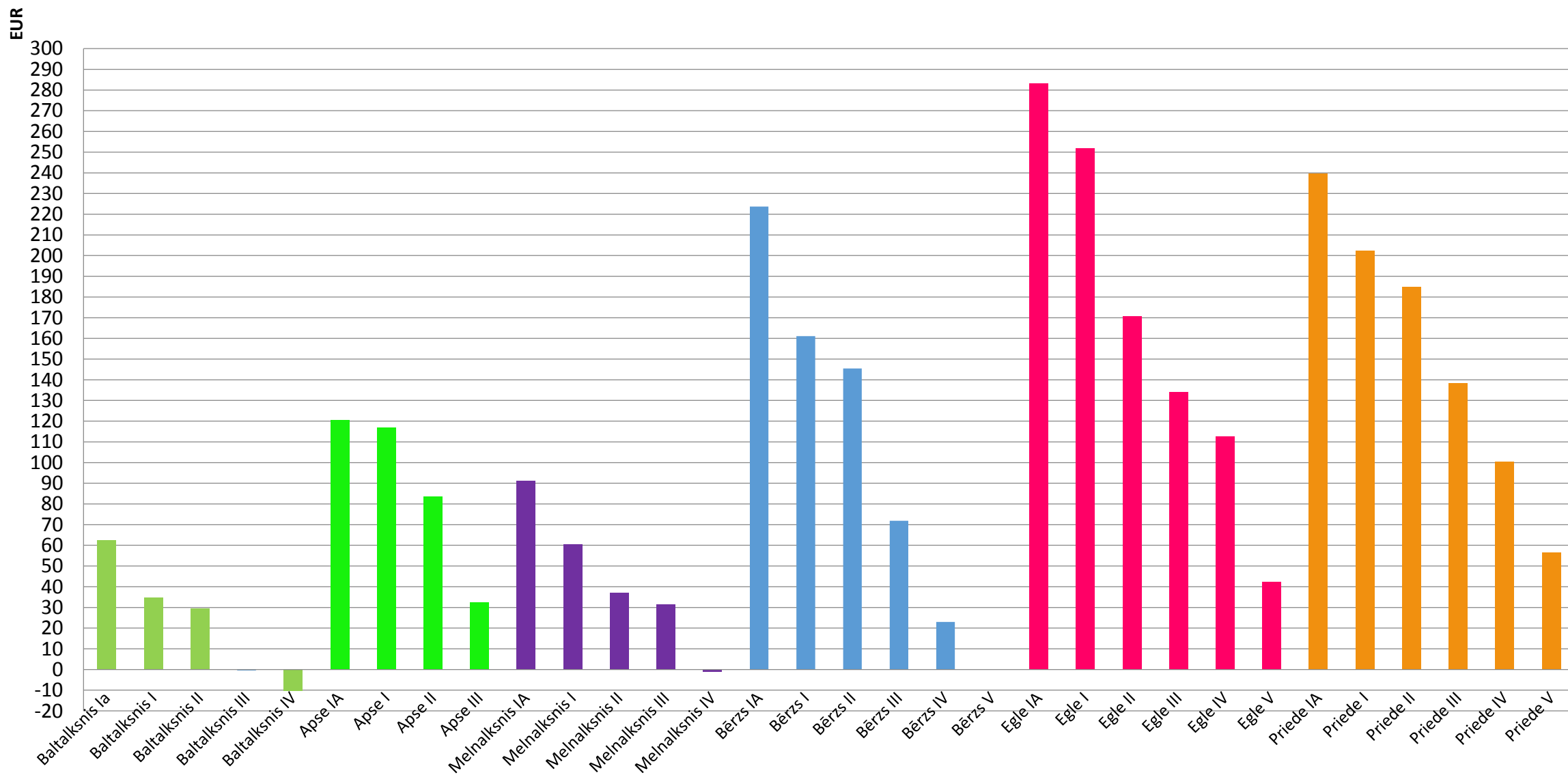
Normatīvo aktu regulējums ietekmē Latvijas mežsaimniecības konkurētspēju. Runājot līdzībās, Latvijas meža normatīvie akti ir kā lieli hokeja vārti, kas mūsu komandai kļūst aizvien lielāki, un tajos pretinieks var viegli iemest ripu. Turpretī mūsu vienībai jātrāpa mazāka izmēra vārtos, kurus viegli aizsargāt...

Galvenās cirtes mērķa caurmēru piedāvājums

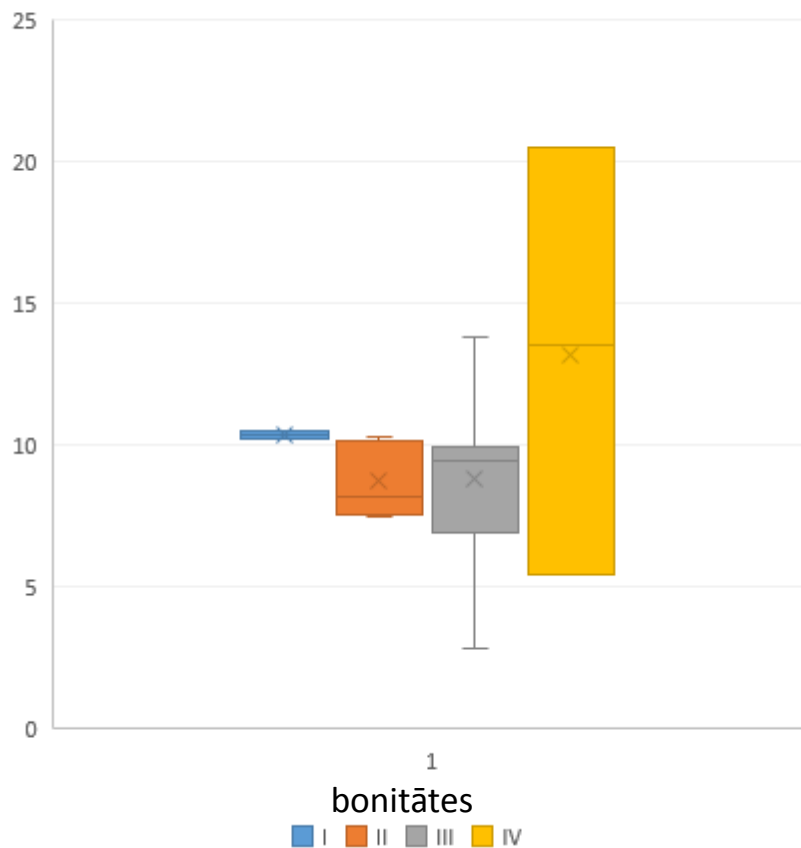
	Ia			I			II			III			IV			V un zemāka		
	Igaunija	Latvija	Diskusijām	Igaunija	Latvija	Diskusijām	Igaunija	Latvija	Diskusijām	Igaunija	Latvija	Diskusijām	Igaunija	Latvija	Diskusijām	Igaunija	Latvija	Diskusijām
Priede	28	39	30	28	35	30	28	31	30	28	27	27	28		26	28		26
Egle	26	31	26	26	29	26	26	29	26	26	27	26	26		26	26		26
Bērzs	26	31	26	26	27	26	24	25	24	22	22	22	18			16		

Ikgadējā meža rente (tīrie ienākumi) tīraudzēs atbilstoši spēkā esošajam normatīvo aktu regulējumam, EUR*ha⁻¹ gadā

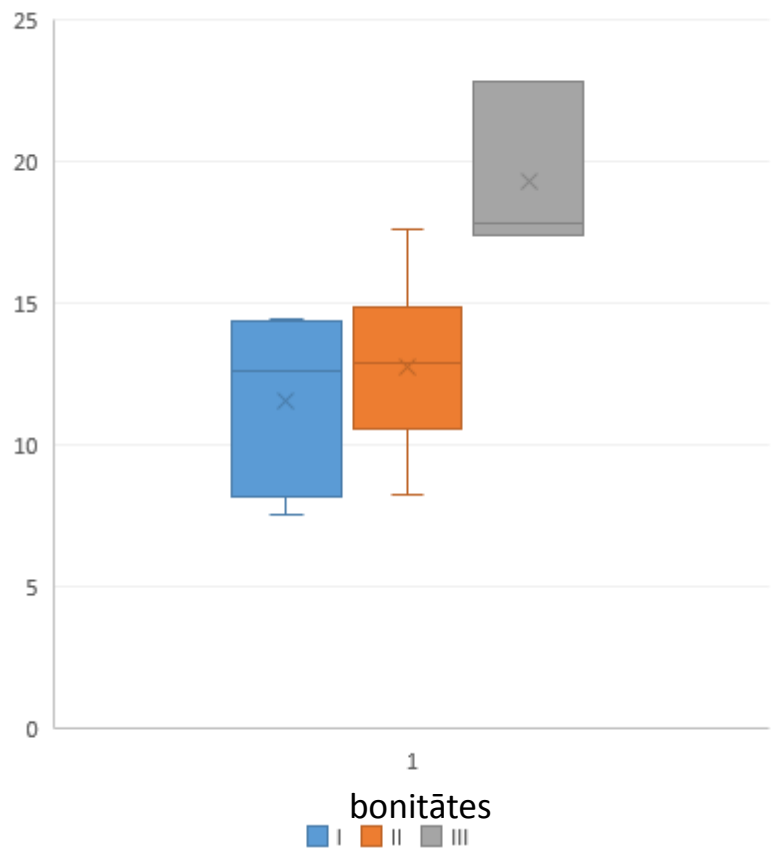

Ierosinājumu ietekme uz meža zemes apsaimniekošanas ekonomisko efektivitāti

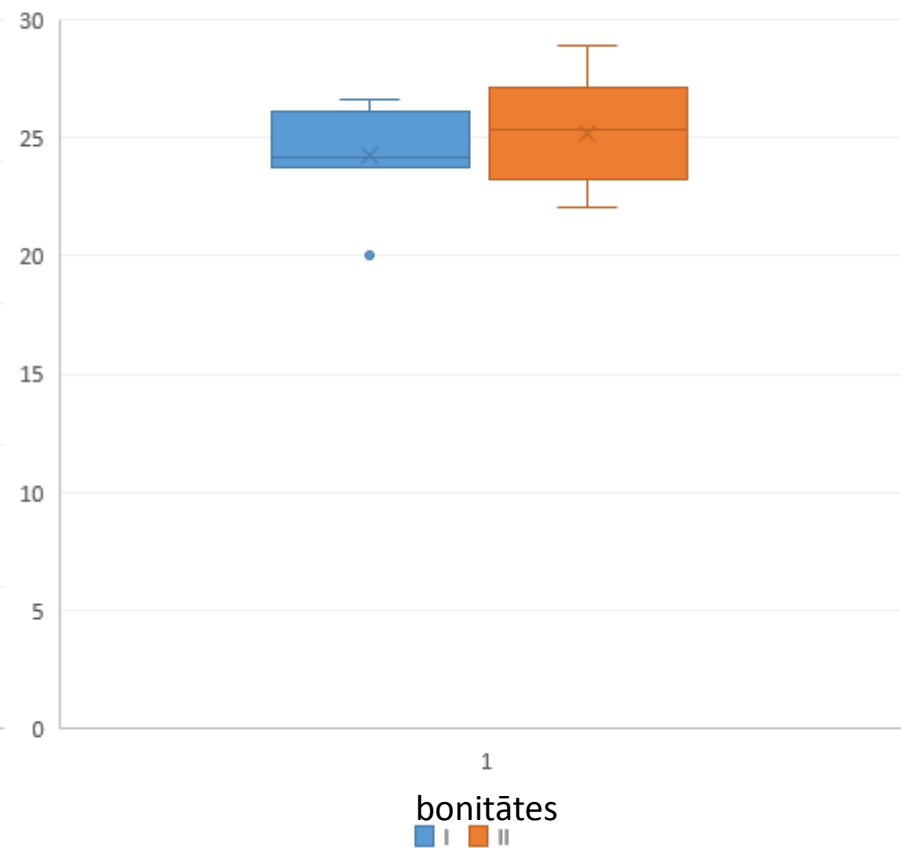
Priežu audžu prognozētais meža ienesības relatīvais pieaugums, %

Egļu audžu prognozētais meža ienesības relatīvais pieaugums, %

Bērza audžu prognozētais meža ienesības relatīvais pieaugums, %

Meža audzēšanas iekšējā atmaksāšanās likme, % (IRR)

Suga	Esošais normatīvais regulējums	Atbilstoši ierosinājumiem
Priede	3.2-4.3	3.7-5.5
Egle	4.2-5.3	4.6-6.6
Bērzs	4.0-5.5	5.1-6.9
Melnalksnis	5.7-6.0	
Apse	5.9-7.2	
Baltalksnis	7.9-10.7	
Cietie lapkoki	2.6-3.0	

investīciju atmaksāšanās efektivitāte.

Iekšējā atmaksāšanās likme (norādošais procents) RR (*internal rate of return*), – norāda uz cirtes aprites perioda izlīdzināto procentu likmi

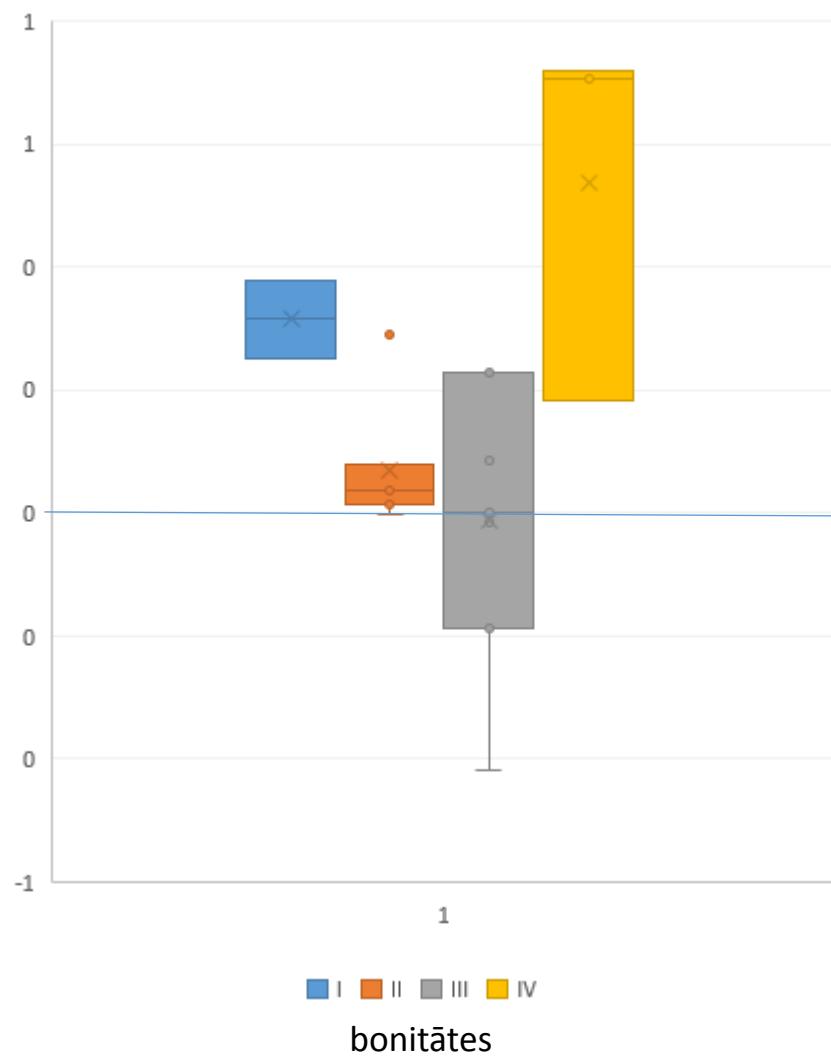
$$IRR = \sqrt[n]{\frac{V_n}{V_0}} - 1$$

Vo – investīcijas un tiešās ražošanas izmaksas

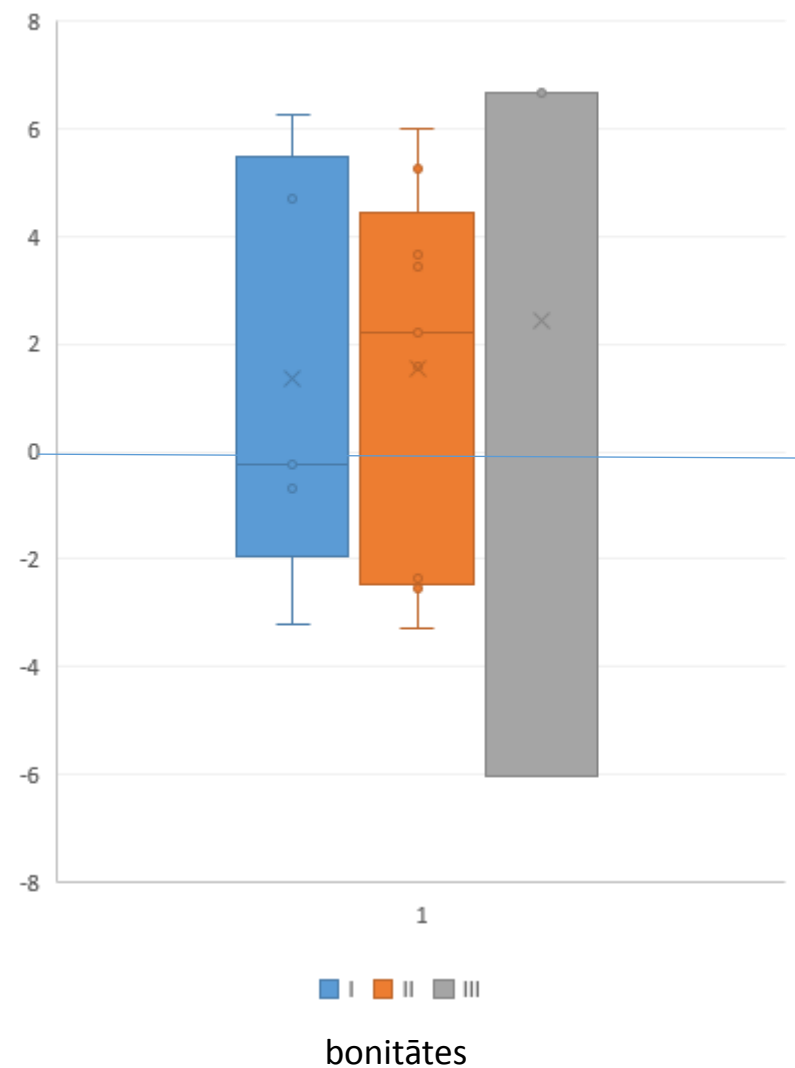
Vn – Kopējie ienākumi

n - cirtes aprites laiks;

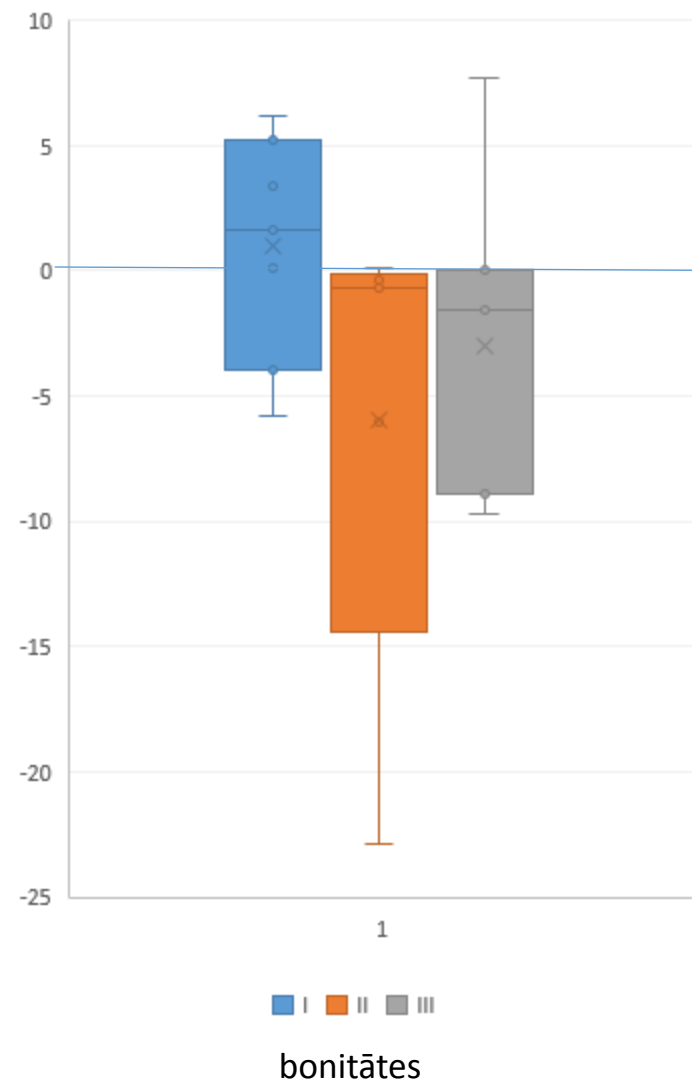
Priežu audžu prognozētais vidējais relatīvais krājas
pieaugums, %

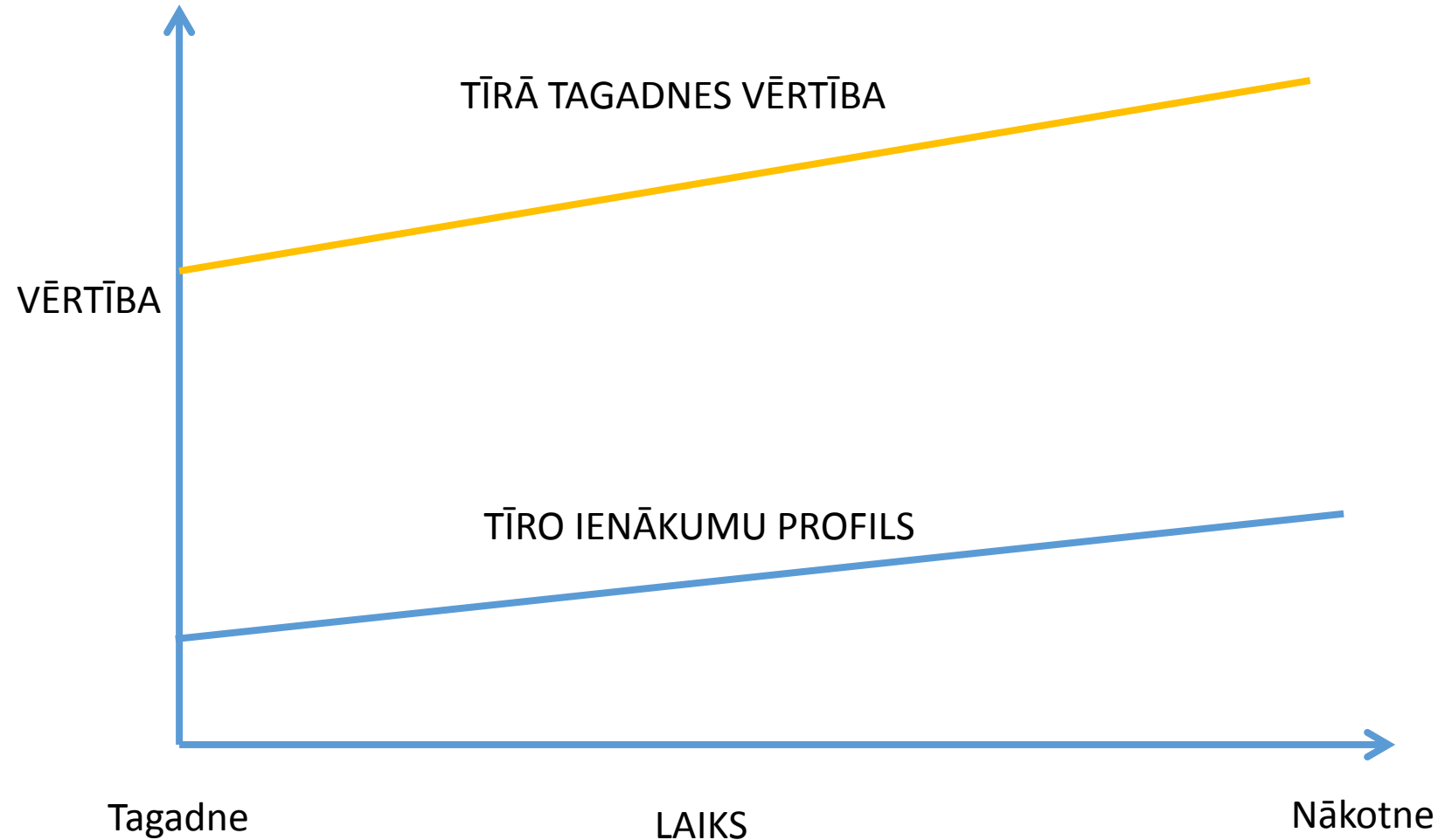
Egļu audžu prognozētais vidējais relatīvais krājas
pieaugums, %

Bērza audžu prognozētais vidējais relatīvais krājas
pieaugums, %

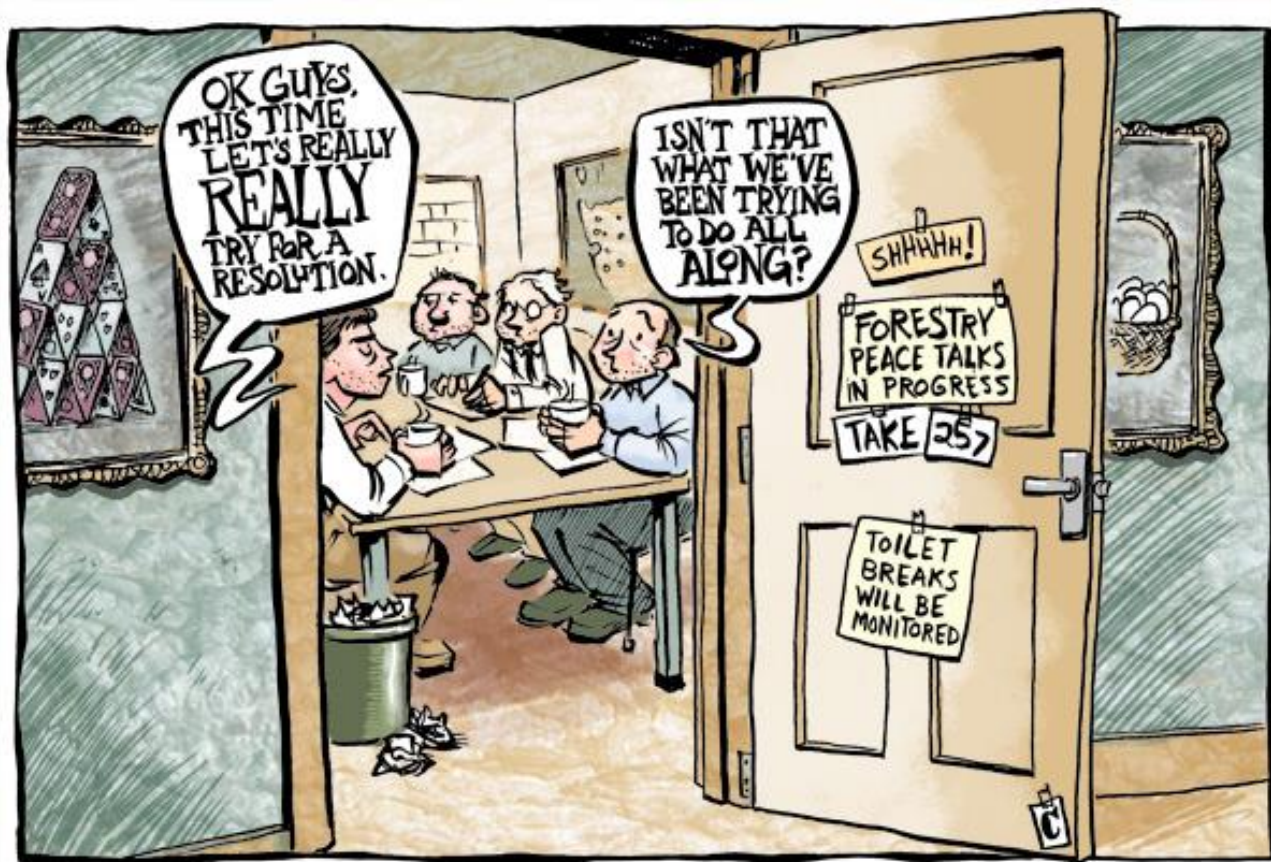
Meža apsaimniekošanas mērķis: Tīrās tagadnes vērtības paaugstināšana un tīro ienākumu (peļņas paaugstināšana nākotnē). To var panākt sabalansējot koku ciršanas apjomus ar ikgadējo koksnes vērtības pieaugumu

Normatīvo aktu grozījumu ietekme “MK noteikumi Nr.935 18.12.2012.”
Noteikumi par koku ciršanu mežā” noteiktie ierobežojumi attiecībā uz
noteiktajiem galvenās cirtes caurmēriem pēc valdošās koku sugas un
bonitātes

- Meža kapitālvērtības pieaugums par 2.62 miljardiem eiro, jeb 30% ($r=3\%$).
- Meža īpašnieka ikgadējās peļņas potenciāla palielināšanās par 34,1 milj. eiro, jeb 11%.
- Latvijas meža nozare papildus saražotās produkcijas vērtības pieauguma potenciāls palielinās aptuveni 204 milj.eiro gadā, jeb 10% (meža nozares produktu vērtība šobrīd pieaug 6 reizes, bet tās potenciāls ir 12 reizes), bet pievienotās vērtības potenciāls lēšams 100 milj. eiro gadā.
- Ikgadējo ilgtspējīgo ciršanas apjomu pieaugums pārējos mežos prognozējams aptuveni 10%, tas neapdraud ilgtspējības principu ievērošana meža apsaimniekošanā
- Pieaugs jaunu darba vietu potenciāls reģionos, kas saistītas ar mežizstrādes, meža atjaunošanas un jaunaudžu kopšanas darbu veikšanu.

LAIKS RĪKOTIES!

<http://sirwdchosen.blogspot.com/2012/10/>

LETA | 12. maijs 2014

<http://www.leta.lv/>

LETA.LA.IV

8:54, 20. marts 2019

Skolotāju pikets pie Saeimas, 20.03.2019.

Foto: Karīna Miezāja